

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้
ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙

วันอังคารที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคารเอ)
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร

ผู้มาประชุม

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นายวิทยา สุริยะวงศ์
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม	รองประธานอนุกรรมการ
๓. อธิบดีผู้พิพากษภาค ๙
นางภคมนันท์ เมธีธรรมาภรณ์	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีอัยการภาค ๙
นายไพบุลย์ ถาวรวิจิตร
รองอธิบดีอัยการภาค ๙	อนุกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายพลิชฐ์ อัสววัฒนาพร	อนุกรรมการ
๖. รองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
นายกิตติ สุระคำแหง
ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานยุติธรรม	อนุกรรมการ
๗. รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
พลตำรวจตรี วัลลภ ประทุมเมือง	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
นางสาวสมทรง บุญญภัทร
หัวหน้ากลุ่มงานประสานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสภาพนายความ
นายโอฬาร กุลวิจิตร
กรรมการบริหารสภาพนายความ ภาค ๙
และประธานสภาพนายความ ภาค ๙	อนุกรรมการ

๑๐. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานยุติธรรม ศอ.บต.
นายสิทธิศักดิ์ โต๊ะกู อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการส่วนงานอำนาจการและยุทธศาสตร์
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม อนุกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
นายชาติรี จันทรพิญ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า
ที่ได้รับมอบหมาย ตติราชการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ตติราชการ
นายสืบพงษ์ ศรีพงษ์กุล
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายสมเกียรติ ศรีประเสริฐ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. นายวรณัฐ คงเมือง ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๓. นายภาณุทัต ภูมิปัญญาวิช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้
และชนต่างวัฒนธรรม
๔. นายพิษณุเดช โอสธานนท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้
และชนต่างวัฒนธรรม
๕. นายธนปรัชญ์ กองทรัพย์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้
และชนต่างวัฒนธรรม
๖. นางสาวชวัลนาถ สัตถ์ศรีมี เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้
และชนต่างวัฒนธรรม
๗. นางสาววันรพี ขาวสะอาด นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๘. นางสาวขวัญหญิง มั่นสะอาด นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๙. นายสุรัชย์ ชูคงคุณ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

๑๐. นายสายชล ยังรอด

ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการ
บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑๑. พันตำรวจตรีชวนันท์ เจนการ

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑๒. นางสาวปริยานุช สันติวงษ์

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑๓. นางสาวชีวิรัตน์ สุ่มงคล

นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม

เวลา ๑๐.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ประธานฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคณะอนุกรรมการชุดหนึ่งที่ใช้กฎหมายในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทิศทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการชุดนี้คือ การดำเนินงานด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานและการกำหนดกรอบนโยบายการบริหารงานยุติธรรม ทั้งนี้ ประธานฯ ได้กล่าวถึงคำกล่าวของนายกรัฐมนตรีเมื่อวันศุกร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙ เรื่องการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้กฎหมายและการบริหารงานยุติธรรม และจากการที่ได้ติดตามพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๙ ถือว่าเป็นตัวอย่างของการใช้กระบวนการทางด้านกฎหมายในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ชัดเจน โดยยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในกรณีของ “ปอเนาะญิฮาด” และได้แนะนำให้ใช้การประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อประชาชนในพื้นที่ที่มีการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นที่มาของระเบียบวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๒

ทั้งนี้ ประธานฯ ได้คาดหวังให้คณะอนุกรรมการชุดนี้มีผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการในระดับชาติซึ่งจะกำหนดเป็นนโยบายการบริหารงานยุติธรรมของประเทศต่อไป รวมทั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นรูปธรรม

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘
ประธานอนุกรรมการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ตามที่ได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคารเอ) ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ นั้น ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำรายงานการประชุมและส่งรายงานการประชุมดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณารับรองแล้ว ตามหนังสือคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ ยธ ๐๙๐๒/๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ซึ่งไม่มีหน่วยงานใดที่ขอแก้ไข จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

/มติที่ประชุม...

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันอังคารที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ศึกษารายละเอียดข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บจากแต่ละหน่วยงานว่า ต้องการข้อมูลประเภทใดบ้าง เพื่อประโยชน์ในการใช้ประกอบกระบวนการพูดคุยฯ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งรายละเอียดการจัดส่งข้อมูล และวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการฯ

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ประสานงานกับส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในฐานะผู้ใช้ข้อมูล และประสานขอความอนุเคราะห์ข้อมูล ผู้ที่มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้ที่มีหมายจับตามคดีความมั่นคงจากศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ , ข้อมูลการดำเนินคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๙ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง และฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งข้อมูลให้กับส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ รายงานผลการพิจารณาขยายพื้นที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร ๕๑๑๙.๑/๔๐๘ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙ เรื่อง การพิจารณาขยายพื้นที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยแจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกันพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมในการนำ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ไปใช้ในพื้นที่อื่นเพิ่มเติมจาก ๔ อำเภอ ในจังหวัดสงขลา และ ๑ อำเภอ ในจังหวัดปัตตานี โดย กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า ได้จัดประชุมเพื่อพิจารณาขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม กอ.รมน. ภาค ๔ ส่วนหน้า โดยนำเสนอพื้นที่อำเภอที่จะนำเข้ามาพิจารณาประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ จำนวน ๑๑ อำเภอ ซึ่งที่ประชุมมีมติไม่ยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ในพื้นที่ทั้ง ๑๑ อำเภอดังกล่าว และหากจะพิจารณาขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ เพื่อสนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาล เห็นควรพิจารณาขยายพื้นที่จำนวน ๙ อำเภอ ตามลำดับ ดังนี้ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส อำเภอยะหา จังหวัดยะลา อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี และอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลพิจารณากำหนดให้ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ในพื้นที่อำเภอใด หน่วยงานในพื้นที่พร้อมที่จะปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนด

/ประเด็นอภิปราย...

ประเด็นอภิปราย ที่ประชุมได้มีการอภิปรายในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. นายกิตติ สุระคำแหง ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานยุติธรรม ผู้แทนจาก คอ.บต.และ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า ได้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ประกอบด้วย

๑.๑ การพิจารณาขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ เห็นควรพิจารณาขยายพื้นที่ จำนวน ๙ อำเภอ ซึ่งมีที่มาจากการที่ กอ.รมน. ภาค ๔ ส่วนหน้า ได้มีการสอบถามทุกครั้งที่มีการต่อ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ซึ่งทางพื้นที่จะมีข้อสรุปว่า ยังไม่สมควรยกเลิก ประกอบกับ ข้อมูลผลการประเมินของศูนย์ประเมินผลของ กอ.รมน. ภาค ๔ ส่วนหน้า ออกมาในลักษณะก้ำกึ่ง ระหว่างกลุ่มที่ต้องการให้ยกเลิกกับกลุ่มที่ไม่ต้องการให้ยกเลิก ด้วยเหตุผลว่า ๑) อำนาจในการควบคุมตัวตามกฎหมายหายไป ๒) ทหารหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเมื่อออกนอกพื้นที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างยังมีความเข้าใจกฎหมายคลาดเคลื่อนว่า การยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ กับการนำ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ มาใช้แทนนั้นจะทำให้ทหารที่ออกนอกพื้นที่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจทางด้านความมั่นคงต่างๆ ได้

ดังนั้น การประเมินในส่วนดังกล่าวยังมีปัญหาในเรื่องของ “ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติส่วนหนึ่ง” เพราะฉะนั้นทาง กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า จึงกำหนดตัวชี้วัดใหม่โดยแทนที่จะใช้เฉพาะพื้นที่ที่มีเหตุการณ์เบาบาง หรือไม่มีเหตุการณ์เลย ซึ่งเคยยกเลิกพระราชกำหนดดังกล่าวแล้วในอำเภอแม่ลาน ก็มีข้อท้วงติงว่า หากนำพื้นที่ที่มีเหตุการณ์เบาบางมาใช้จะไม่ใช่ตัวชี้วัดที่แท้จริง เพราะพื้นที่ดังกล่าวบางครั้งอาจเป็นแหล่งพักพิง หรือแหล่งหลบซ่อนของผู้ก่อการร้าย ดังนั้น จึงได้นำเสนอตัวชี้วัดใหม่ โดยพิจารณาจาก ๑) ความพร้อมของภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมสร้างสันติสุข ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ๒) พิจารณาจากฐานข้อมูลทำเนียบทางการรบ ข้อมูลทางข่าวจากสำนักข่าวกรอง ประกอบกับปัจจุบันนี้ กอ.รมน. ภาค ๔ ส่วนหน้า มีแผนปฏิบัติการ ๔๕๙๑ ในโครงการ “ประชารัฐร่วมใจ สร้างอำเภอสันติสุข” ซึ่งเป็นอำเภอนำร่องจาก ๓๗ อำเภอ โดยทุกหน่วยงานราชการทุ่มสรรพกำลังทุกภาคส่วนเข้าไปใน ๕ อำเภอ โดยมีการสำรวจทุกครัวเรือน ทุกพื้นที่ และจัดทำฐานข้อมูลใหม่ เพราะฉะนั้นพื้นที่ที่จะยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ จึงพิจารณาจาก

๑) อำเภอในโครงการ “ประชารัฐร่วมใจ สร้างอำเภอสันติสุข” ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมในทุกภาคส่วน ซึ่งอาจส่งผลให้เหตุการณ์ลดลงและนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านจากเหตุการณ์การสู้รบ นำไปสู่การพัฒนา ซึ่งเป็นที่มาของ ๕ อำเภอแรกที่ได้เสนอมาแต่ถูกตัดออก ๑ อำเภอ จึงเหลือแค่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส อำเภอเยหา จังหวัดยะลา

๒) อำเภอที่ดูจากฐานข้อมูลว่ามีเหตุการณ์เบาบาง เป็นการเสนอตามแนวนเดิม ก็คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเห็นว่า พื้นที่นี้สามารถควบคุมได้ มีจำนวน ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี และอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

๑.๒ แผนการยกเลิกพื้นที่ตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ จำนวน ๙ อำเภอ ได้อธิบายว่า การที่จะยกเลิกพื้นที่ตามพระราชกำหนดดังกล่าวได้นั้น เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจระหว่างกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ไปสู่การใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ทราบว่าเจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าใจก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนมาใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ได้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นนโยบายของรัฐบาลก็พร้อมที่จะนำไปปฏิบัติ

๒. ประธานฯ ได้ชี้แจงว่า การบริหารงานยุติธรรมในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ การปรับเปลี่ยนในเรื่องการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ จะเชื่อมโยงในเชิงระบบทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้การออกแบบ การบริหารงานยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามทันที ทั้งนี้ จะนำเสนอสรุปผลการประชุมแจ้งไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สส.คปต.) ในทุกมิติทั้งในเชิงนโยบายและการประสานงานเพื่อให้การทำงานในจังหวัด ชายแดนภาคใต้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และสะท้อนไปยังสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อปรับ กลยุทธ์และนโยบายในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

๓. เห็นควรนำข้อมูลของกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมโครงการพาคนกลับบ้านโดยเฉพาะกลุ่มที่มี หมายเรียกที่กลับมาเข้าสู่กระบวนการการแก้ไขปัญหาเป็นข้อมูลในการพูดคุย โดยนำเอาข้อมูลของกลุ่มคน ที่แสดงเจตนาที่จะเข้าร่วมโครงการพาคนกลับบ้านมาเป็นนัยสำคัญในการขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ

๔. ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ เนื่องจากพระราชกำหนดดังกล่าวยังม ีความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ในพื้นที่ ๕ อำเภอ ยังไม่มีการนำมาตรา ๒๑ มาใช้และประเมิณผล อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับการใช้นโยบายที่นุ่มนวลโดยการลดพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ นั้น ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

๕. ได้มีการกล่าวถึงประเด็นที่นายกรัฐมนตรีพูดเมื่อวันศุกร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙ โดยได้เสนอให้ใช้กระบวนการพาคนกลับบ้าน และมาตรา ๒๑ เพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่มีข้อขัดข้องว่ามาตรา ๒๑ ไม่สามารถนำมาใช้ได้หากพื้นที่ยังมีการประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีประสงค์ให้อาชญากร หรือบุคคลที่ทำผิดกฎหมายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ Rule of Law (หลักนิติธรรม) แสดงอำนาจรัฐอย่างชัดเจน และกลไกที่ใช้คือ มาตรา ๒๑ ซึ่งควรจะต้องปรับปรุง จึงเป็นที่มาของระเบียบวาระที่ ๔.๑ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรา ๒๑ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักรฯ

มติที่ประชุม รับทราบ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งสรุปผลการประชุมไปยังสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สส.คปต.) เพื่อสนับสนุนการทำงานในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรา ๒๑ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า จากการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนา นโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุมได้มีการพิจารณามาตรการเสริมประสิทธิภาพในการใช้กฎหมายตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติในประเด็น ดังกล่าว ดังนี้

๑. การแก้ปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรใช้กรอบแห่งกฎหมายเป็นหลัก
๒. ควรมีการปรับข้อกฎหมายและการบริหารจัดการมาตรา ๒๑

๓. การขยายพื้นที่ควบคุมตาม พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ และยกเลิกพื้นที่ที่ถูกควบคุมโดย พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ นั้น ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนโดยมอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ ไปศึกษารายละเอียดและนำเสนอที่ประชุมในครั้งต่อไป

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเรียนที่ประชุมว่า เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙ ได้มีการประชุมกลุ่มภารกิจงานอำนวยความสะดวกยุติธรรมและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เพื่อพิจารณาการจัดระบบการดำเนินโครงการพาคณกลบ้าน โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานการประชุมฯ และมีผู้แทนหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดปัตตานี โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์ ซึ่งในการประชุมดังกล่าว ได้มีมติที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑) โครงการพาคณกลบ้าน ควรดำเนินการกับ ๒ กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่มีหมาย พ.ร.ก. และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มตกใจ/หวาดระแวง สำหรับกลุ่มที่มีหมาย ป.วิ.อาญา ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่ขณะเดียวกันนั้น กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า สามารถประสานกับกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้การช่วยเหลือ

๒) การประชุมครั้งนี้มีมติเห็นชอบว่า ควรต้องยกเลิกพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ให้มากขึ้น

นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๒๑ พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ จากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามกฎหมายดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระดับบริหาร) เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด และผลกระทบที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่การเสนอนโยบาย แนวทาง และมาตรการในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพพื้นที่และความต้องการของประชาชน ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าว พบว่า

๑) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการยกเลิกพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉิน ตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ในทุกเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้ใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ในการดูแลสถานการณ์แทน โดยให้นำมาตรา ๒๑ มาสนับสนุนให้เกิดกระบวนการสันติภาพ เนื่องจากเป็นแนวทางที่นุ่มนวล สร้างความสมานฉันท์และสันติวิธี

๒) อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ก็ยังคงมีปัญหาและข้อจำกัดบางประการสรุปได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ มาตรา ๒๑ กำหนดให้ดำเนินการได้เฉพาะคดีที่ก่อเหตุในเขต ๔ อำเภอ ในจังหวัดสงขลา และ ๑ อำเภอในจังหวัดปัตตานี ซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วผู้ต้องหาในคดีความมั่นคงจะก่อเหตุหลายคดีและหลายพื้นที่ บางพื้นที่จะอยู่นอกพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ จึงเป็นข้อจำกัดในการนำตัวผู้สมัครใจเข้ามอบตัวต่อทางราชการ

๒.๒ กฎหมายกำหนดว่า สิทธิการนำคดีมาฟ้องจะระบุไปในทุกคดีแม้เป็นคดีร้ายแรงโดยไม่มีมาตรการใดที่จะใช้ในการติดตามหรือควบคุมป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหากระทำความผิดอีก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีข้อสังเกตว่า ระยะเวลาการฝึกอบรมเพียง ๖ เดือนนั้น อาจไม่สามารถสร้างสำนึกหรือปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ ความคิดของผู้ต้องหาซึ่งถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กได้

๒.๓ กรณีผู้ต้องหาที่สมัครใจเข้ารับการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาควบคู่กันและจะมีการนับระยะเวลาลัดฟ้องฝากขังไปพร้อมกับกระบวนการกลั่นกรองเยียวยา และเสนอความเห็นให้ผู้อำนวยการฯ ซึ่งกระบวนการทางด้านความมั่นคง และกระบวนการสมานฉันท์ในการไกล่เกลี่ยและเยียวยาฝ่ายผู้ได้รับผลกระทบในทางปฏิบัติจะใช้เวลายาวนานกว่ากระบวนการในการดำเนินคดีอาญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ก่อเหตุก่อเหตุหลายคดีและมีผู้เสียหายจำนวนมาก โดยมีกรณีตัวอย่างว่าผู้ต้องหาที่สมัครใจเข้ามาตรา ๒๑ ขอลองตัวให้ดำเนินคดีอาญาแทนในช่วงที่พ้นกำหนดฝากขังซึ่งเป็นข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถเสนอให้ศาลออกหมายจับได้เนื่องจากไม่ได้เป็นการหลบหนีประกัน และเจ้าหน้าที่ จะไม่มีอำนาจในการติดตามจับกุมตัวมาดำเนินคดี

๒.๔ การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ถูกมองว่าฝ่ายผู้เสียหายถูกบังคับให้ยอมความ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ บ่อยครั้งผู้ได้รับผลกระทบ ผู้เสียหายกลับมองว่ารัฐให้การดูแลผู้ก่อความรุนแรงมากกว่า การเยียวยาช่วยเหลือผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบ

๒.๕ มาตรา ๒๑ ครอบคลุมความผิดทุกประเภททั้งร้ายแรงและไม่ร้ายแรง โดยยึดหลักการและวิธีปฏิบัติกับผู้ต้องหาทุกกลุ่มในลักษณะเดียวกัน ยังไม่มีหลักเกณฑ์และแนวทางดำเนินการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการกับผู้ต้องหาที่มีความสำคัญต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มแกนนำ กลุ่มแนวร่วม ที่ต้องการปลีกรตัวจากขบวนการ กลุ่มวัยรุ่นผู้ก่อเหตุ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้ต้องหาแต่ละกลุ่มควรจะมีแนวทางดำเนินการที่แตกต่างกันและการใช้มาตราดังกล่าวรัฐต้องได้ประโยชน์จากกระบวนการนี้อย่างคุ้มค่าต่างกัน

๒.๖ ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการรองรับหากมีการขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ซึ่งจะทำให้มีผู้ต้องหาที่เข้ากระบวนการเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ ที่พักอาศัยกรณีผู้กลับใจไม่สามารถกลับภูมิลำเนาได้

๓) ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อเสนอแนะ ในกรณีที่จะมีการขยายพื้นที่ประกาศใช้ พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ เพื่อสนับสนุนและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้แนวทางดำเนินการตามมาตรา ๒๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ รัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนว่าจะเน้นที่การปราบปรามหรือการดำเนินนโยบายสร้างความสมานฉันท์และสันติวิธี

๓.๒ ควรเปิดโอกาสให้มีสถานที่หรือหน่วยงานอื่นเป็นช่องทางให้ผู้เห็นต่างเข้ารายงานตัว

๓.๓ กระบวนการคัดกรองต้องมีประสิทธิภาพและมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โดยกำหนดระดับการดำเนินการบุคคลแต่ละกลุ่มให้ชัดเจน เช่น กลุ่มแกนนำ กลุ่มผู้หลงผิด กลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้กระทำผิดกลุ่มใดควรใช้มาตรการแบบใดเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อความมั่นคง และไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายคนร้ายใช้เป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงไม่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

๓.๔ กระบวนการรับตัว พิจารณากลั่นกรอง และช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอาจมีการเปิดโอกาสให้ภาคีอื่นเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ฝ่ายปกครอง ยุติธรรมชุมชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และทนายความ รวมถึงคณะกรรมการกลั่นกรองด้วยไม่ควรมีเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรมีชาวบ้านซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่เกิดเหตุซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง และชาวบ้านซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ที่จำเลยไปอยู่ด้วยเพราะเขาารู้เห็นพฤติกรรมของคนๆ นั้นดีกว่าราชการ

๓.๕ กำหนดมาตรการและแนวทางการดำเนินการในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบให้ชัดเจนไม่ให้ฝ่ายผู้เสียหายรู้สึกว่ารรัฐให้ความดูแลฝ่ายผู้กระทำผิดมากกว่า โดยจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหายเป็นสำคัญบางคดีอาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้

๓.๖ ควรมีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับมาตรา ๒๑ และกำหนดมาตรการในการสร้างความเชื่อมั่นและผู้มีส่วนได้เสียมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตราดังกล่าว ตลอดจนเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นแก่ผู้ประสงค์จะกลับใจในขณะที่กระบวนการจะต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ต้องหาที่จะเข้ากระบวนการตามมาตรา ๒๑ และแสดงให้เห็นถึงผลดี - ผลเสียจากการกลับใจเข้าเป็นแนวร่วมกับทางราชการให้เห็นอย่างชัดเจน

๓.๗ ประเมินผลและถอดบทเรียนตั้งแต่กระบวนการชักจูงให้ผู้เห็นต่างเข้าสู่กระบวนการสันติภาพและแนวทางการใช้ประโยชน์ด้านความมั่นคงกับผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการ โดยควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถอดบทเรียน และแนวความคิดของผู้มีความเห็นต่าง เพื่อใช้ประโยชน์ในการออกแบบนโยบาย และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๘ การให้ความคุ้มครองและรับรองความปลอดภัย/การช่วยเหลือดูแลผู้ต้องหา ควรกำหนดสถานที่รองรับ สำหรับผู้มีความเห็นต่างที่รู้สึกไม่ปลอดภัย เป็นที่พักชั่วคราว ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว พร้อมจัดหาอาชีพให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขพร้อมครอบครัว ซึ่งหากมีการขยายพื้นที่ดำเนินการและมีผู้เข้าร่วมโครงการมากขึ้น ควรมีการจัดตั้งบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) เป็นสถานที่พักพิง และให้การคุ้มครองดูแล

๓.๙ อาจมีการพิจารณาขยายระยะเวลาการฝึกอบรม ซึ่งในทางปฏิบัติอาจสามารถกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่เหมาะสมขึ้นกับลักษณะความผิดและทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรม

๓.๑๐ เห็นควรให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบ จัดการฝึกอบรมและตรวจสอบดูแลผู้ต้องหาที่ยินยอมเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด การจัดเตรียมสถานที่ งบประมาณ กิจกรรม และหัวข้อการฝึกอบรมแก่ผู้ต้องหาที่ยินยอมเข้ารับการฝึกอบรม และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด และกระบวนการติดตามผลเมื่อผู้ต้องหาเข้ารับการฝึกอบรมและดำเนินการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลเรียบร้อยแล้ว

๓.๑๑ ควรมีการประเมินถึงความคุ้มค่าในการนำผู้ต้องหามาเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ ว่าจะคุ้มค่าหรือไม่

๓.๑๒ กระทรวงยุติธรรมควรศึกษาร่วมกับศูนย์สันติสุขโดยให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินการทางศาสนา เนื่องจาก ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้อาชญากรเกิดขึ้นจากกระบวนการความคิดด้วยความเข้าใจผิดไม่ใช่เกิดจากสันดาน การเข้ากระบวนการอบรมก็เพื่อให้ผู้นำศาสนาชี้ว่าอะไรผิดอะไรถูก การขยายยุติธรรมชุมชนเข้าก่อให้เกิดปัญหาคนล้นคุก กระบวนการยุติธรรมชุมชนจะนำคนส่วนหนึ่งที่ไม่ได้เป็นอาชญากรโดยสันดานกลับเข้าสู่ชุมชน

๓.๑๓ ควรมีมาตรการจูงใจนักโทษคดีความมั่นคงให้เข้าสู่กระบวนการเพื่อสันติภาพในทำนองเดียวกับการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ โดยอาจพิจารณาใช้ช่องทางต่างๆ ที่มีอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นมาตรการพัก/ลดการลงโทษ การจำคุกในสถานที่อื่นโดยไม่ใช่เรือนจำ การขอภัยโทษ ซึ่งอาจเป็นกลไกหนึ่งในการนำผู้เห็นต่างเข้าสู่กระบวนการสันติภาพที่มีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรา ๒๑ ก็ได้

๓.๑๔ ควรมีการเก็บ DNA ผู้ต้องหาที่เข้าดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าผู้ต้องหามีความเชื่อมโยงกับคดีใดบ้างและยังจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดเหตุอีกในอนาคต

๓.๑๕ การรับรายงานตัว กระบวนการคัดแยก กลั่นกรอง และสอบสวน ควรให้มีการบันทึกสื่อภาพเคลื่อนไหว เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานและป้องกันการโต้แย้งว่าถูกซ้อมทรมานโดยเจ้าหน้าที่

๓.๑๖ ควรให้มีทนายความเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ เพื่อแสดงถึงความโปร่งใสและทำให้มีน้ำหนัก ความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

๓.๑๗ หากมีการขยายพื้นที่ดำเนินการควรพิจารณาถึงโครงสร้างพื้นฐานและงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การพิจารณากลั่นกรอง การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ การฝึกอบรม การติดตามประเมินผล และมาตรการในการดูแลคุ้มครองและช่วยเหลือทางอาชีพแก่ผู้กระทำผิดที่กลับใจ

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ขอให้ที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการดำเนินการตาม มาตรา ๒๑ เพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็น ดังนี้

๑) ควรมีการขยายพื้นที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพิ่มขึ้นโดยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อลดข้อจำกัดในการชักจูงผู้กลับใจที่ก่อเหตุหลายคดีในพื้นที่เข้ามอบตัวต่อทางราชการและเพื่อเป็นการแสดงความจริงจังของภาครัฐในการแก้ไขปัญหา

๒) ควรมีการแก้ไข ปรับปรุงและทบทวนแนวปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่กระบวนการรับตัว ไปจนถึงกระบวนการฝึกอบรม รวมถึงการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการติดตาม บำบัด พื้นฟู ตามข้อกำหนด และควรมีการแยกกระบวนการตาม มาตรา ๒๑ ออกจากกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓) ให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจมาตรา ๒๑

ประเด็นอภิปราย ที่ประชุมได้มีการแสดงความคิดเห็นซึ่งสามารถสรุปประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) มาตรา ๒๑ มีเป้าหมายคือ การลดความรุนแรงของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า “deradicalization” โดยใช้กลไกทางกฎหมายที่เรียกว่า “ชะลอการฟ้อง” เป็นเครื่องมือนำกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่กระบวนการปรับแนวคิดและทัศนคติ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเป็นการนำคนออกจากกระบวนการยุติธรรม แต่เป็นการใช้กระบวนการยุติธรรมในอีกมิติหนึ่งในการแก้ปัญหา เพราะฉะนั้นโครงการพาคนกลับบ้านต้องสนับสนุนมาตรา ๒๑ เพื่อนำกลุ่มเป้าหมายมาลดความรุนแรง เนื่องจากกระบวนการลดความขัดแย้งจากการใช้ความรุนแรงแบบนี้ต้องใช้เวลานาน และต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้น การออกแบบกฎหมายต้องปรับไปในทิศทาง ดังนี้

๑) นำกลุ่มบุคคลที่ต้องการเข้ามาใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นหลัก โดยใช้เทคนิคของการชะลอการฟ้องเป็นเงื่อนไข แล้วผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “deradicalization”

๒) เมื่อผ่านกระบวนการแล้วต้องมีกฎหมายเข้าไปติดตาม

และตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอว่า ควรต้องแยก ป.วิ.อาญาใหม่ นั้นต้องมีการปรับปรุงให้เป็นกฎหมายความมั่นคงบวกเทคนิคการบริหารงานอาญา มีส่วนผสมผสานงานของฝ่ายตุลาการ และฝ่ายอัยการ รวมทั้งทนายความ แต่ไม่ให้แตกต่างจากโครงสร้างหลักตาม ป.วิ.อาญา ของประเทศจนเกินไป ทั้งนี้ “deradicalization” รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (นายวิทยา สุริยะวงศ์) อยู่ระหว่างดำเนินการกับองค์การสหประชาชาติ (United Nations - UN) เพื่อศึกษากระบวนการว่ามียังไงบ้าง

๒) สำหรับปัญหาในการดำเนินงานของอัยการ คือ ปัญหาเรื่องระยะเวลา ประสงค์ให้ระยะเวลาการปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ แยกต่างหากออกไปจากการดำเนินคดีอาญาปกติ เช่น หากเห็นว่าผู้ต้องหาคนใดมีความเหมาะสมที่จะใช้ มาตรา ๒๑ ก็ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ส่วนระยะเวลาการควบคุมตัวก็อาจจะต้องกำหนดขึ้นใหม่ใน พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ หากดำเนินการแล้วเสร็จก็ไม่ต้องกลับมาดำเนินคดีในส่วนของคดีอาญาปกติ แต่ถ้าเกิดว่าในส่วนองกฎหมายความมั่นคงไม่สามารถ

ดำเนินการต่อไปได้ เพราะติดเงื่อนไขบางประการผู้ต้องหาขอถอนตัวให้กลับมาใช้ ป.วิ.อาญา ปกติ ในการควบคุมตัว ผ่าก้าง

๓) เห็นด้วยกับแนวทางที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ โดยมีข้อสังเกต ๒ ประการ คือ

(๑) การเตรียมความพร้อมของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่เรื่องกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า

(๒) การประกาศใช้ พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ควรมีความสอดคล้องกับมาตรการพูดคุย

๔) กำหนดรูปแบบกระบวนการซักถามให้อยู่ในกระบวนการ “deradicalization” และมาตรา ๒๑ เพราะฉะนั้น ต้องมีการออกแบบกระบวนการสอบสวนใหม่เนื่องจากการสอบสวนตาม ป.วิ.อาญา ไม่เหมาะสมตามบริบทดังกล่าวและเห็นควรมีแนวทางปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ ประกอบกับกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจน ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวมิได้ใช้เฉพาะในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้นแต่กฎหมายฉบับนี้มีการบังคับใช้ทั่วประเทศ ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการฯ ในการออกแบบกฎหมายให้คำนึงถึงการจัดการความขัดแย้งทั่วประเทศด้วยโดยนำบทเรียนจากการใช้มาตรา ๒๑

ทั้งนี้ ขอความร่วมมือรองประธานอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กลุ่มบุคคลธรรมดา (๒) กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ (ideology) และ (๓) ผู้มีความคิดสุดโต่ง (extremely) กลุ่มใดอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มใดเหมาะสมกับกระบวนการ “deradicalization” เพราะทั้ง ๓ กลุ่มมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เมื่อได้กลุ่มเป้าหมายแล้ว เห็นควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ (๑) เครื่องมือจำแนกกลุ่มบุคคลในการเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ (๒) เนื้อหากระบวนการ “deradicalization” ทำอย่างไร มีกระบวนการคิดหรืองานการข่าวเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ (๓) ระยะเวลาการฝึกอบรม และ (๔) การประเมิน/ติดตามผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การออกแบบกฎหมายมีความทันสมัย

๕) กลุ่มบุคคลที่มีความผิดร้ายแรงไม่ควรจะนำเข้ามาในกระบวนการตามมาตรา ๒๑ เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อสังคมค่อนข้างรุนแรง และโอกาสที่จะกลับใจมาเข้าข้างรัฐโดยบริสุทธิ์ใจค่อนข้างน้อย

๖) มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นข้อหาหรือฐานความผิดของคำว่า “ร้ายแรง” (serious crime) และคำว่า “พฤติกรรมแห่งคดี” เนื่องจากปัจจุบันคำว่า “ร้ายแรง” พิจารณาจากข้อหา/ฐานความผิด หากพิจารณาจากพฤติกรรมแห่งคดีจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ตลอดจนคำว่า “ผู้หลงผิด” กับ “รู้เท่าไม่ถึงการณ์” เพื่อให้กระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเรื่องความมั่นคงมีความชัดเจน ทั้งนี้ หากคำว่า “ผู้หลงผิด” กับ “รู้เท่าไม่ถึงการณ์” ไม่สามารถใช้ได้ เห็นควรใช้คำว่าอะไร

๗) ระยะเวลาการฝึกอบรมจะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับกระบวนการคิดของผู้ที่เข้าอบรม ดังนั้น ควรออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมในรูปแบบเวทีของการพูดคุย/ถกกัน/แลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เห็นต่างซึ่งอาจจะมีความเหมาะสมกว่าการให้ความรู้แก่กลุ่มคนดังกล่าว ทั้งนี้ ลักษณะของการพูดคุยฯ จะช่วยให้มีความเข้าใจตรงกันและสามารถเดินไปในทิศทางเดียวกันได้

๘) เห็นด้วยกับการยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ แทน เนื่องจากจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลที่ต้องการกลับตัว

๙) เห็นด้วยกับการนำระยะเวลาการควบคุมตัวตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ มาบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฯ

๑๐) เห็นควรให้มีการกำกับดูแลบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว โดยอาจจะเทียบเคียงได้กับกระบวนการรองอาญา ชะลอการฟ้องของศาล

๑๑) เห็นด้วยกับการใช้มาตรา ๒๑ และเห็นชอบให้มีการแยกระยะเวลาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๒๑ ออกจากการดำเนินคดีอาญาปกติ ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมหรือการบังคับใช้กฎหมายที่มี ประสิทธิภาพทั้งในส่วนของการพนักงานสอบสวน อัยการ และศาลจะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้มีการใช้มาตรา ๒๑ เพิ่มมากขึ้น

มติที่ประชุม เห็นชอบตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ดังต่อไปนี้

๑) มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นข้อหาหรือฐานความผิด ของคำว่า “ร้ายแรง” (serious crime) และคำว่า “พฤติกรรมแห่งคดี” เนื่องจากปัจจุบันคำว่าร้ายแรง พิจารณาจากข้อหา/ฐานความผิด หากพิจารณาจากพฤติกรรมแห่งคดีจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ ตลอดจนคำว่า “ผู้หลงผิด” กับ “รู้เท่าไม่ถึงการณ์” เพื่อให้กระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเรื่องความมั่นคงมีความชัดเจน ทั้งนี้ หากคำว่า “ผู้หลงผิด” กับ “รู้เท่าไม่ถึงการณ์” ไม่สามารถใช้ได้ เห็นควรใช้คำว่าอะไร

๒) ขอความร่วมมือรองประธานอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กลุ่มบุคคลธรรมดา (๒) กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ (ideology) และ (๓) ผู้มีความคิดสุดโต่ง (extremely) กลุ่มใดอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มใดเหมาะสมกับกระบวนการ “deradicalization” เพราะทั้ง ๓ กลุ่มมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เมื่อได้กลุ่มเป้าหมายแล้ว เห็นควรศึกษาข้อมูล เพิ่มเติม ดังนี้

(๑) เครื่องมือจำแนกกลุ่มบุคคลในการเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑

(๒) เนื้อหากระบวนการ “deradicalization” ทำอย่างไร มีกระบวนการคิดหรือ งานการข่าวเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่

(๓) ระยะเวลาการฝึกอบรม และ

(๔) การประเมิน/ติดตามผล

๓) การปรับปรุงแก้ไขมาตรา ๒๑ ควรพิจารณาประเด็นต่างๆ ให้ครอบคลุม อาทิ

(๑) ระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามพระราชกำหนดฯ

(๒) กระบวนการดำเนินคดีควรแยกออกจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔.๒ การประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งกฎหมายที่สนับสนุนกระบวนการพูดคุยฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation) ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลสำเร็จต่อหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านความมั่นคงและ รักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ เนื่องจากการปฏิบัติการข่าวสาร จะเป็นการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ทำให้ขีดความสามารถในการทำงานสูงขึ้น ทั้งการจัดการในภาวะปกติ หรือการอยู่ในสถานการณ์ที่รุนแรง วิกฤต และสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งอันนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็คือการช่วงชิง ความได้เปรียบทางด้านข่าวสาร โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนมีความเชื่อมั่น เชื่อถือและ ไว้วางใจในการดำเนินงานของรัฐบาลและเพื่อให้การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ตลอดจน

สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนต่อการอำนวยความสะดวกของภาครัฐ จึงควรให้ความสำคัญในกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) ดังต่อไปนี้

๑) กิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) ประกอบด้วย การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนทิศทางนโยบายในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การรายงานสถานการณ์ ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชน ผู้เสียหาย ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่างๆ รวมถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาความคืบหน้าในการดำเนินคดี

๒) กลไกในการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อให้การปฏิบัติการข่าวสาร มีประสิทธิภาพและมีช่องทางในการส่งต่อข้อมูลไปสู่กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนในพื้นที่ได้ง่าย สะดวกยิ่งขึ้น ฝ่ายเลขานุการฯ ขอเสนอให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ซึ่งมีกลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เป็นสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานเป็นหน่วยงาน/ กลไกหนึ่งในการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานปฏิบัติการข่าวสารในจังหวัดชายแดนใต้

ประเด็นอภิปราย ที่ประชุมได้มีการแสดงความคิดเห็นว่ากระบวนการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) ของส่วนราชการในปัจจุบันต้องมีความรอบรู้ข้อมูลในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สามารถตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามได้อย่างทันทั่วทั้งที่ไม่เสียเปรียบ

มติที่ประชุม เห็นชอบให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยสำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน รวมทั้งเทคนิคการทำปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations : IO) ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำเสนอให้หน่วยงานระดับปฏิบัตินำไปใช้ต่อไป

๔.๓ แนวทางการทบทวนการโอนอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของรัฐมนตรี มาเป็นของนายกรัฐมนตรี ภายใต้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากพระราชกำหนดการบริหารราชการฉุกเฉินฯ มาตรา ๗ ได้ระบุให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรี เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม และระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชนโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว ในการดำเนินการที่ผ่านมาได้โอนอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีมาเป็นของนายกรัฐมนตรีตามกฎหมายรวมทั้งสิ้น ๒๐ ฉบับ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของ สมช. โดยให้ กอ.รมน. พิจารณาทบทวนการโอนอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่ง กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า ได้นำเสนอกฎหมายที่จะโอนเพิ่มเติม กฎหมายที่นำออก และกฎหมายใหม่ที่เปลี่ยนแทนกฎหมายเก่าที่ยกเลิกไปแล้ว ดังนี้

๑) กฎหมายที่จะโอนเพิ่มเติม ๔ ฉบับ ได้แก่ พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ร.บ.ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๒๒ และพ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

๒) กฎหมายที่นำออก ๔ ฉบับ เนื่องจากไม่มีความจำเป็นและที่ผ่านมาไม่มีการบังคับใช้ ได้แก่ พ.ร.บ.การเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙ พ.ร.บ.การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓

พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๓) กฎหมายใหม่ที่ยกเลิกกฎหมายเก่าที่ยกเลิกไปแล้ว ได้แก่ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ แทน พ.ร.บ.ป้องกันฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ แทน พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ พ.ร.บ.วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ แทน พ.ร.บ.วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

โดยได้มอบหมายกระทรวงยุติธรรม นำความเห็นของที่ประชุมเสนออนุกรรมการพัฒนานโยบายและประสานงานกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้รวบรวมกฎหมายดังกล่าว พร้อมเหตุผลและความจำเป็นเพื่อนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ ได้ช่วยพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ประเด็นอภิปราย ที่ประชุมได้มีการแสดงความคิดเห็นซึ่งสามารถสรุปประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) ได้มีการอธิบายถึงที่มาของการเสนอให้มีการทบทวนกฎหมายทั้ง ๒๐ ฉบับว่า ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้เขตพื้นที่ประกาศเป็นพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉินให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม และระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน มาเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีชั่วคราว โดยในการประกาศพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉินในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้กำหนดกฎหมาย ๒๐ ฉบับ ดังกล่าวแนบท้ายประกาศพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้อำนาจพิเศษในการควบคุมดูแลสถานการณ์ ยกตัวอย่างเช่น การใช้กฎหมายควบคุม โภคภัณฑ์ในการกำหนดชนิดถึงก๊าซหุงต้มเป็นแบบพิเศษเพื่อป้องกันการนำก๊าซหุงต้มไปใช้เป็นวัตถุระเบิด หรือ การใช้กฎหมายสถานศึกษาเอกชนไปใช้ในการดูแลโรงเรียนสอนศาสนา เป็นต้น โดยในทางปฏิบัติ นายกรัฐมนตรีจะมอบอำนาจให้กับแม่ทัพภาค ๔ ในฐานะ ผอ.กอ.รมน. ภาค ๔ ส่วนหน้า เป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวเพื่อให้มีการใช้อำนาจตามกฎหมายในการควบคุมดูแลสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์มากขึ้น ซึ่งในการกำหนดพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉินตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมาก็ได้มีการประกาศให้มีกฎหมายทั้ง ๒๐ ฉบับ ดังกล่าวเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีมาโดยตลอด แต่จากการปฏิบัติที่ผ่านมาพบว่า กฎหมายบางฉบับ ไม่เคยถูกนำมาใช้ หรือกฎหมายบางฉบับได้ถูกปรับเปลี่ยนยกเลิกไปแล้ว หรือจากสถานการณ์ในปัจจุบันอาจมีความจำเป็นต้องเสนอกฎหมายเพิ่มเติม ยกตัวอย่างเช่น การเสนอให้มีกฎหมายจราจรเพิ่มเติมเข้าไปซึ่งอาจใช้ในการกำหนดให้มีการผ่อนผันการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่เพื่อป้องกันคนร้ายสวมหมวกนิรภัยมาก่อเหตุ จึงควรมีการพิจารณาทบทวนว่ากฎหมายใดยังมีความจำเป็นหรือกฎหมายใดไม่มีความจำเป็น หรือควรมีกฎหมายใดผนวกเข้าไปในประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มเติม

๒) จากสอบถามเรื่องนี้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่สำคัญก็คือเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ไม่เข้าใจกฎหมายว่ากฎหมายที่โอนมามีอะไรบ้าง และเวลาที่จะนำกฎหมายไปใช้จะมีแนวทางการดำเนินการวิธีการ นำไปใช้อย่างไร เจ้าหน้าที่จึงมักจะใช้แต่กฎหมายที่ตัวเองถืออยู่ ไม่ค่อยจะได้มีการนำอำนาจพิเศษตามกฎหมาย ๒๐ ฉบับดังกล่าวมาใช้ นอกจากนี้ยังมีข้อพิจารณาว่าตามมาตรา ๑๑ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ให้อำนาจให้นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจของรัฐมนตรีตามมาตรา ๗ ได้อยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องแนบกฎหมายทั้ง ๒๐ ฉบับ เพื่อโอนอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของรัฐมนตรีมาเป็นของนายกรัฐมนตรีแต่อย่างใด

๓) ที่ประชุมได้พิจารณาถึงเหตุผลความจำเป็นในการให้อำนาจดำเนินการตามกฎหมาย ทั้ง ๒๐ ฉบับดังกล่าว สาระสำคัญอยู่ที่ว่าจะมีการนำกฎหมายแต่ละฉบับไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินมาตรการ ป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาเหตุร้ายอย่างไรมากกว่า ซึ่งที่ผ่านมาเป็นการนำเสนอกฎหมายแนบกับประกาศใน ลักษณะเดิมทุกครั้งโดยไม่ได้มีการพิจารณาถึงมาตรการในการนำกฎหมายแต่ละฉบับไปใช้แต่อย่างใด โดยได้มีการ เสนอเป็นหลักการว่าหากมีความจำเป็นที่จะต้องให้อำนาจดังกล่าวกับเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฉบับใด ก็ควรมีการนำเสนอถึงแผนงานและเหตุผลของการนำอำนาจตามกฎหมายของกฎหมายแต่ละฉบับไปใช้ในการ ปฏิบัติภารกิจอย่างไรมาประกอบการพิจารณาด้วย

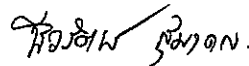
มติที่ประชุม ให้พิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. มอบฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาถึงความจำเป็นในการออกกฎหมายแนบท้าย ๒๐ ฉบับ ว่ายังมีความจำเป็นหรือไม่ เนื่องจาก มาตรา ๑๑ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีไว้อยู่แล้ว

๒. ในกรณีที่หน่วยงานที่ประสงค์จะแนบกฎหมายไว้ท้ายประกาศพื้นที่สถานการณ์ ฉุกเฉินครั้งต่อไป ให้หน่วยงานได้จัดทำแผนการใช้ประโยชน์และเหตุผลความจำเป็นในการใช้กฎหมายแต่ละฉบับ

๓. มอบฝ่ายเลขานุการฯ ได้สรุปผลการประชุมแจ้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สส.คปต.) รวมถึงมีการจัดทำรายงานผลการประชุมแจ้งให้ หัวหน้าส่วนราชการซึ่งเป็นต้นสังกัดขององค์ประกอบคณะอนุกรรมการทราบด้วย

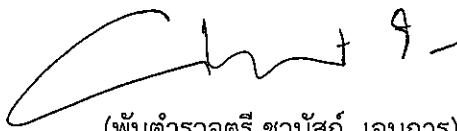
เลิกประชุม เวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางสาวชีวรรัตน์ สุ่มศล)

นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(พันตำรวจตรี ขวณัฐ เจนการ)

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

(นายวัลลภ นาคบัว)

รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม

อนุกรรมการและเลขานุการ

ผู้ตรวจรายงานประชุม